

HÍREK A

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBÓL

1980. JANUÁR – MÁRCIUS

A MAGYAR

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

EKÉK

a XVIII–XIX. században

ERŐGÉP TÖRTÉNET

ERŐGAZDÁLKODÁS

FAGA ZDÁLKODÁS

VADÁSZAT

HALÁSZAT

BORÁSZAT

A múzeumi kiállítások nyitva:

hétfő kivételével naponta: 10–17 óráig

vasárnap: 10–18 óráig

**Tanulók számára állandóan, felnőtt látogatók részére szombati napon
díjtalan belépés.**

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM BUDAPEST

1367 Városliget, Vajdahunyadvár Telefon: 420–573, 428–573

BEKÖSZÖNTŐ

Örömmel és bizakodással indítjuk útjára múzeumunk Híradóját. Ez a Híradó összekötő kapocs kíván lenni a múzeumi kutatók, a növénytermesztés, az állattenyésztés, az erdészet és az agrártermelés más ágazatának történeti feltárásával foglalkozó múzeumi munkatársak és e munka iránt érdeklődő termelésben, oktatásban, kutatásban vagy más ágazati téren dolgozók között.

Jelenünk, a magyar szocialista nagyüzemi mezőgazdaság a nemrég történelmi múltunk terméke. Egyes ágazataink jeles eredményei több százados termelési kultúránkból is táplálkoznak. A magyar mezőgazdaság múltjának, a fejlődés tényezőinek megismerése mindnyájunkat gazdagabbá tesz. Társadalmi, gazdasági fejlődésünk legfőbb tényezője a szerszámok, a munkaeszközök, a gépek kialakulása, tökéletesítése és széles körű elterjedése.

Múzeumunknak számos vidéken van filiáléja, önálló múzeuma, vagy speciális állandó kiállítása. Neves és névtelen emberek százai és ezrei segítettek eddig is és most is agrártörténeti emlékeink megmentését, megóvását, összegyűjtését és kiállításokon való bemutatását megvalósítani. Múzeumunk baráti köreinek tagsága gyakorlatban mutatta meg, hogy érti mezőgazdasági termelési múltunk tárgyi eszközei és szellemi alkotásai megőrzésének, megismerésének történeti jelentőségét.

E Híradó szolgálni kívánja országosan is mezőgazdasági múltunk feltárásának és folyamatos megismertetésének műhelymunkáját. Rendszeresen ismertetni kívánjuk múzeumunk belső múzeológiai munkásságát, a múzeum baráti köreinek alkotó tevékenységét, ezen keresztül is igyekezve elmélyíteni agrártörténeti ismereteinket. Ehhez kérjük a múzeológiát szerető és értő barátaink további odaadó alkotó tevékenységét, segítségét.

Dr. Szabó Lóránd
főigazgató

Az aratómunkások Magyarországon

A téma vizsgálata a 15. században kezdődik és 1944-ben fejeződik be. Felhasználásra kerülnek az ide vonatkozó törvények, árszabások, levéltári adatok és feljegyzések, a kérdés gazdag agrártörténeti, szociológiai és néprajzi irodalma, a 18. század végétől egyre szaporodó aratószerződéses, mezőgazdasági statisztikák, sőt helyenként szépirodalmi művek is, valamint az egykori aratómunkások visszaemlékezései. Nemcsak a munka leírására fordítunk nagy gondot, hanem az életkörülményeket is részletesen taglaljuk és országos áttekintéssel először tárjuk az olvasó elé. Így szó lesz az étkezésről, az italról, az elszállásolásról, a kommencióról és a részelés módjairól. Felsorakoztatjuk az aratás kiegészítéseként végzett ingyenmunkák tömegét, a munkakapcsolásokat, de a népszokásokról sem feledkeztünk meg. Összefoglaljuk az aratómunkások sztrájkjait, szervezkedéseit. A munkát számos – sok esetben eddig még nem közölt – fénykép teszi teljessé és szemléletessé, a rajzok, térképek pedig az áttekintést könnyítik meg. A függelékben 1783-tól az ország különböző területeiről származó mintegy 80 aratószerződést közlünk, melyek sorát egy 1945. március 15-én kelt példány zárja le.

A kiadványt különböző mutatók (földrajzi, szak, szó) teszik könnyebben használhatóvá, a részletes irodalomjegyzék pedig a további kutatást könnyíti meg.

Balassa Iván

A Kárpát medence területén végzett régészeti feltárások eredményeként az 1970-es években számos gabonalelet került felszínre. Közülük jelentősek a Tiszaalpárról származók, mivel a hosszú időszakon át lakott őskori telepről az 1920-as évektől kezdődően négy, különböző évben végzett ásatásnál kerültek elő gabonamagvak. Ezek feldolgozására 1978–79-ben került sor, amikor 29 lelőpontról, 42 tétel növényi maradvány faji összetételét határoztuk meg.

A leletek többségét a *Triticum* és *Hordeum* fajok alkották, de számottevő volt a *Lathyrus*, *Lens*, *Pisum* előfordulása is. Az őskorból innen került elő a legkorábbi *Linum*, ezt követően magját csak a középkorból sikerült megtalálni.

A búzafajok közül leggyakrabban a *Triticum monococcum* (alakor) és a *T. dicoccon* (tönke) szemtermése került felszínre. A két búzafaj, amelyet ma már csak a botanikus kertekben termesztenek, ebben az időszakban jelentős szerepet töltött be a táplálkozásban. Egyik lelőponton azonban a *Triticum aestivum* ssp. *aestivocompactum* szemtermése és kalásztöredéke is megmaradt, bizonyítva a két toklászos búzafaj mellett a nagyobb termést adó, könnyebben csépelhető, csupasz búza térhódítását. Az ásatások területén, szinte valamennyi lelőpontnál felszínre került a többsoros, toklászos *Hordeum*, de mellettük egy helyen nagyobb mennyiségben a *Hordeum nudum* (csupasz árpa) is. Az eltérő méretű és alakú toklászos árpaszemek azt bizonyítják, hogy ebben az időszakban már az árpa több változatát termesztették.

A szénhidráttartalmú gabonafélék mellett számos esetben növényi fehérjében gazdag magvakat is találtunk. Közülük gyakoriságát tekintve első a *Lens* (lencse) és a *Pisum* (borsó), melyeket leggyakrabban a búza és az árpa közé keverték. A telepen – eltérően a hasonló korú telepekről származó növényfajoktól – számos helyen nagyobb mennyiségben megtaláltuk a *Lathyrus* (lednek) magját is. Érdekes, hogy ezt a termést külön tárolták, nem öntötték a gabonafélék közé. Valószínű már ekkor ismerték a mag toxikus hatását, és felhasználás előtt külön kezelték. A növényi fajok között igen kevés gyommag volt. Hiányuk bizonyára a hasznos növények betakarításának módjában és tisztításában keresendő.

A telepről származó növényi magvak összetételéből látható, hogy a bronzkor vatyai kultúra időszakában Tiszaalpár területén hosszabb időn keresztül már viszonylagosan magas színvonalon termesztették a gabonát. A különböző búzafajok és árpafélék szemtermését a fehérjében gazdag hüvelyes növényekkel együtt táplálékként hasznosították.

P. Hartyány Borbála

KIÁLLÍTÁSOK, GYŰJTEMÉNYTÁRI HÍREK

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum immár nyolc évtizede áll gyűjteményeivel az érdeklődők rendelkezésére. *Állandó kiállításai* átfogó képet kívánnak nyújtani a mezőgazdasági termelés kialakulásáról és különböző ágairól. A múlt, az agrártörténet kutatási eredményeinek folyamatos beépítése a meglévő kiállításokba és a jövő felé való kitekintés mindenkor érvényes rendezői elv a múzeológiai munkában. Ennek jegyében folynak jelenleg Múzeumunkban a felújítási munkák, így átmenetileg a barokk épületszárny kiállításai (pásztor-kiállítás, sertés-, szarvasmarha-, ló-, juh- és baromfi-tenyésztési, valamint a takarmányozási kiállítás) nem látogathatók.

*

Az állandó kiállítások egy részének hiányát próbáljuk az *időszaki kiállítások* változatosságával enyhíteni. Az elmúlt év folyamán a „Tálalkozás a természettel”, a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel”, a „De natura” (Nagygyörgy Sándor fotóművész képeiből) című kiállításainkat tekinthették meg a látogatók, valamint december hónapban a MEDOSZ Gyermekrajz-kiállítást, mellyel a nemzetközi gyermekéveknek adóztunk.

*

A MÉM felkérésére készített *mezőgazdasági plakátkiállítást* a minisztériumi bemutató után ez év januárjában Gödöllőn is, a mezőgazdaságról folytatott országos tanácskozás idejére felállítottuk.

*

Balatonboglár határában fekvő Szőlőskislakon a *Balatonboglári Állami Gazdaság Üzemi Múzeumot* létesített. A múzeum szervezésével, kivitelezésével és rendezésével a gazdaság a Magyar Mezőgazdasági Múzeumot bízta meg. A megnyitás 1979. májusában volt. A tudományos igénnyel rendezett múzeum egyik része Somogy megye szőlőtermesztésének és borászatának múltját és jelenét mutatja be, másik része a gazdaság történetét ismerteti.

*

A MÉM Vadászati Főosztályának megbízásából „*A Balaton élővilága*” témakörben a Múzeum halászati anyagából a zánkai Úttörőváros részére készítettünk állandó kiállítást.

*

A Húsupari Kutató Intézet megbízásából a „*Magyar húsupar története*” címmel rendeztek kiállítást munkatársaink.

*

A Múzeum állandó, időszakos és vándor kiállításait az elmúlt év folyamán több mint 583 *ezren* tekintették meg. A vajdahunyadvári központi épületben 138 272 látogató járt. A számok tanúsága szerint igen nagy népszerűségnek örvend a nagycenki Széchenyi-kiállítás (131 281 fő), a gemenci és szécsényi vadászati gyűjtemények (52 ill. 45 ezer látogató).

*

Híradónkban folyamatosan tájékoztatást szeretnénk adni az állandó kiállításaink tartalmi-felújítási munkálatairól, valamint a Természettudományi Múzeum Növény-tárának elköltözésével nyert kiállítási helyekre tervezett *új bemutatók előkészítő munkálatairól*. Most csupán egy kérést teszünk közzé:

A Múzeum kiállítási programja keretében létesítendő „állandó” baromfigazdasági kiállításban mint genetikai érdekességet dermoplastikában a baromfi fajhibrideket is be kívánjuk mutatni. Kérjük Múzeumunk Baráitait, hogy ha valahol szép tollazatú, kiállítási szemléltetésre alkalmas fajhibridekről (tyúk és gyöngyös, tyúk és fácán, kacska és pézsmaréce keresztezéséből származott szárnyasokról) tudomást szereznek, legyenek szívesek a Magyar Mezőgazdasági Múzeumot értesíteni, közölve az állattulajdonosok nevét és pontos címét (helység, utca, házszám), hogy velük felveheszük a kapcsolatot.

Gyűjtő tevékenységünk ily módon való előmozdításáért ezúttal is köszönetet mondunk.

dr. Mártha Zsuzsanna

*

A Magyar Mezőgazdasági Múzeumnak 4350 darab emlékérmé és emléklakettje van. Ezek közül kiemelésre méltó a nemrégben begyűjtött *Georgikon emlékérem*. Az érem keletkezési történetéből tudjuk, hogy 1817, 1818 vagy 1819-ben készült a Keszthelyen rendezett Helikon ünnepségekre. Ezzel az emlékéremmel azokat jutalmazták, akik közgazdasági tárgyú előadásai során, illetve a mezőgazdasági tanulmányok jeles befejezésével sikert arattak.

Az érem készítője hosszú ideig ismeretlen volt. A keszthelyi gyűjteményben elhelyezett acélverőtüvek nem tartalmaztak mester-, vagy verdejegyet. Az ismeretlen vésnök személyének kiderítéséhez Palkovics Emil nyugalmazott polgármester nyújtott segítséget. A volt polgármester megtalálta a József nádort ábrázoló Georgikon éremnek azt az önlécsapatát, amelynek alsó szelvényyszövege tévedésből a Werbőczi István emlékéremnek az alsó szelvényyszövegével egyező. Ezen téves feliratú önlécsapaton feltüntetett „KARL” szóból viszont arra lehet következtetni, hogy mindkét Georgikon érem készítője Karl Henrik Ernő volt. Karl 1815–16-tól kezdve Körömbányán tevékenykedett, s ezért bizonyos az, hogy a művésznek az ünnepségekre készített érmei is Körömbányán készültek.

Várhidy Imre

*

Könyvtárunk részvétele a tavaly novemberi könyvaukción igen sikeres volt. 44 értékes szakkönyvvel gyarapodott a műzeális értékű gyűjtemény: Balásházy János, Nagyváthy János, Pethe Ferenc, Rummy Károly György, Tessedik Sámuel, Csondor János és mások szerepelnek a szerzők sorában. Több régi mezőgazdasági folyóiratból is sikerült pótlásokat szerezni: így a Falusi Gazda, Gazdasági Tudósítások, Gyakorlati Mezőgazda című lapokból. A Könyvtár gyűjtőkörének megfelelően különös gondot fordít a megjelenő facsimile kiadásokra, valamint a régi könyvek új kiadásaira. Az utóbbi idők említésre méltó beszerzései voltak:

- KRUDY Gyula: Fehérvári Könyv,
termelőszövetkezet Fejér megyében
Bp. 1919.
- MÓRICZ Zsigmond: Földtörvény kiskatéja
Bp. 1919.
(az 1919. XVIII-as, a földművelő nép földhöz juttatásáról szóló néptörvényről)
- TSEH Márton: Lovakat orvosló könyv
Pesthen, 1797. Nyomt. Trattner Mátyás betűivel
- MÉLIUS JUHÁSZ Péter: Herbárium
(az első kiadás 400. évfordulója alkalmából jelent meg a bukaresti Kriterion kiadó gondozásában.)

A *Bibliográfiai Osztály* befejezte és nyomdába adta a „Bibliographia Historiae Rerum Rusticarum Internationalis” c. kiadványunk 1975/76. évi anyagát. A kötet ez év folyamán megjelenik. Az 1977/78. évi címanyag gyűjtése lezárult, kötetét szerkesztése az elkövetkező hónapokban megtörténik, megjelenése 1981-re várható.

Az *Adattári Osztály* komoly értékű gyűjteményt kapott a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumtól ajándékba. Az 1071 db fénykép a felszabadulás utáni évtized mezőgazdaságával kapcsolatos. Megvásároltak több írásos és fotódokumentumot, melyek a Kecskemét–Miklós telepi szőlőtelep és vincellér iskola századforduló körüli, illetve a két világháború közötti működését dokumentálják. A MÉM Tájékoztatási Főosztálya közel két és félszáz különféle mezőgazdasági plakátot bocsátott a Múzeum rendelkezésére.

Az Adattár nem rendelkezett korábban a hagyományos fűszernövényünkre, a paprikára vonatkozó dokumentációs anyaggal. Sikerült megszerezni Nagy Mihály kalocsai paprikamolnár írásos emlékanyagát, mely a paprika feldolgozás nagy váltásának (1930–1945 közötti időszak, a minőség előtérbe kerülése) és új módszerek bevezetésének idejét tükrözi.

A Múzeum *Textilgyűjteményében* levő tárgyak restaurálását évek óta Podhola Istvánné, a Néprajzi Múzeum nyugdíjas textilrestaurátora végzi. A munkát a javításra legjobban rászoruló darabokkal, a múlt századból származó hímzésekkel kezdte, ahol

az alapanyag a sok mosástól igen elvékonyodott, szétmállott, az öltések felszakadoztak, vagy gyapjúfonal esetében a molyok rágták el. Jelenleg a lebontott „Pásztorélet” kiállítás viseleti darabjai vannak a restaurátor műhelyben. A jövő évben visszaállítandó hortobágyi és kunsági csikós, a kanász, a gulyás és a juhász, valamint az ételt vivő asszony és az őt kísérő kisfiú ruháit mossza, vasalja és varrja a textilrestaurátor. Megújulva, felfrissült színekben kerülnek vissza a kiállításba a cifraszűrök, a kanász subája, a bőr oldaltarisznyák, a festett bőr dohányzacskók és a lábbelik: a bocskorok és csizmák.

Vajkai Zsófia

1979-ben *agrártörténeti vitaülés-sorozat* indult a Múzeumban. Elsőként dr. Vlcskó Lajos számolt be a két világháború közötti magyar mezőgazdasági szakoktatás területén végzett kutatásairól. Dr. Horváth Lajos előadása a termelőszövetkezettörténeti feldolgozások problémáiról szólt. Az előadásokat meghívott, külső szakértők részvételével vita követte.

Folyó év februárjában a Múzeum szakalkalmazottai részére *múzeológiai továbbképző tanfolyam* indult. Célja a mezőgazdasági szakmúzeológia kérdéseiben az egységes szemlélet és értelmezés kialakítása. Az előadásokat részben munkatársaink, részben külső szakemberek tartják. Az első előadáson Balassa Iván a kiállítások tudományos előkészítéséről szólt. A március havi téma a kiállítások művészeti tervezése és kivitelezése. Előadó Csajági Rezső, művészeti vezető, a Múzeumok Központi Igazgatóságának munkatársa volt.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum MSzMP alapszervezetének *politikai vitafóruma* aktuális politikai és szakmai előadások hangzanak el. A témák kiváló szakértőinek referátumait hozzászólások és viták követik. Az előadások időszerűsége és érdekessége sok párttonkivülit is vonz. Az utóbbi hónapok témáiból:

Mezőgazdaságunk helye és szerepe a világ mezőgazdasági termelésében

Előadó: dr. Ozorai István, MÉM FAO Magyar Nemzeti Bizottság főtítkára

Mezőgazdasági külkereskedelmünk helyzete és a jövő lehetőségei

Előadó: dr. Éliás András főosztályvezető, Agrárgazdasági Kutató Intézet

Gazdasági építőmunkánk időszerű feladatai

Előadó: Radics Ferenc, az MSzMP KB munkatársa

A *Cserkesz-utcai gyűjteménytár* kiürítését sikerrel megoldottuk az elmúlt év nyarán. A felszámolást, a tárgyak nyilvántartásba vételét és elszállítását dr. Nováki Gyula irányította, a leltárellenőr Várhidy Imre volt. A múzeológiai már nem használható tárgyak selejtezésre kerültek, a további megőrzésre szántak jelentős részét Keszthelyre, illetőleg Mosonmagyaróvárra, Kétegyházára, Gödöllőre és Nyíregyházára szállították. A munkában elismerésre méltóan álltak helyt a Múzeum fizikai brigádjának tagjai.

Évek óta folyik a *Vajdahunyadvár épületeinek* külső és belső *felújítása*. A belső elektromos-, víz-, szennyvíz- és tűzvíz-szerelvények elavultak, korszerűtlenek és teljes felújításra szorulnak. A külső kábelrendszer, az új trafóház, a központi fűtésrendszer tervei is készen állnak. A tervezést az AGROBER miskolci kirendeltsége végezte. A felújítási munkákat generálkivitelezőként a „Szabadság” Mg. Termelőszövetkezet kifogástalan minőségben végzi. 1979-ben a Nyebojsza-torony kőfaragó munkái készültek el, idén a munkát a gótikus épület műjéggályára néző oldalával folytatják.

Érdekességgént — egyben a felújítási munka komoly gondjait illusztrálандó — hadd mondjuk el, hogy a Múzeum villámhárító rendszerének javítását a tornyok rendkívüli magassága miatt egyik, erre illetékesnek tűnő intézmény sem volt hajlandó elvállalni. A munkát végül is a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Barlangkutató és Hegymászó Csoportja végzi „száraz edzés” gyanánt, örömmel.

*

Legnagyobb vidéki fiálilénkban a keszthelyi *Georgikon Majormúzeumban* 1972 óta folynak az *építkezési munkálatok*. Rendbehoztuk a négyszintes magtárépületet, ahol többek között az Agrártudományi Egyetem történetét, a Balatonfelvidék szőlészetét és borászatát bemutató kiállításokat tekinthetik meg az érdeklődők. Ezután került sor egy nagyméretű kettős kukoricagóré, az ún. szekérszín, egy kovács- és egy bognárműhely helyreállítására.

1979. végéig befejeződött a következő, műemléki szempontból kisebb értékű részek renoválása, ahol irodákat, raktárhelyiségeket, restaurálóműhelyt helyezünk el. Külön könyvtárhelyiség georgikoni vonatkozású, mezőgazdasági szakkönyvekkel fogja a tudományos kutatást szolgálni. Lehetőség nyílt a munkaszobákon kívül egy gondnoki lakás kialakítására, sőt egy nagyobb teremben időszaki kiállítások rendezését is tervezzük. A további építkezések során rövidesen a cselédlakásokra is sor kerül, melyben a Festetics-birtok cselédjeinek életét, munkáját mutatjuk be, azon a helyen, ahol életük lefolyt. Érdeemes megjegyezni, hogy eddig még hazánkban nem történt kísérlet arra, hogy az agrárproletárok e nagyszámú rétegét múzeumi kiállítási segítségével mutassák be.

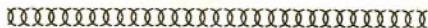
*

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Polgári Fegyveres Őrsége a Magyar Szocialista Munkáspárt *XII. Kongresszusának tiszteletére* — csatlakozva az országosan kibontakozó akcióhoz — az alábbi *felajánlást* teszi:

1980. március 29-én az őrség kollektívája 7 óra társadalmi munkát végez a Magyar Mezőgazdasági Múzeum épülete felújítási munkálatainak sikere érdekében.

Az őrségértekezlet megbízásából:

Kovács László

A Balatonboglári ÁG. Üzemi Múzeumának megnyitása

Georgikon emlékérem

AGRÁRTÖRTÉNETI EMLÉKEINK SZÁMBAVÉTELE

Az agrártörténeti emlékek fokozottabb védelméről szóló 42/1977. (XII. 8.) MÉM–ÉVM–KM számú rendelet végrehajtásának felelőse a Magyar Mezőgazdasági Múzeum. Munkánk eredményességének egyik legfontosabb előfeltétele, hogy a védelemre érdemes épületekről, gépekről, eszközökről, dokumentumokról tudomást szerezzünk. Gondot jelentett – és jelent még ma is – hogy a bejelentések sok helyről vonatottan, hiányosan, vagy egyáltalában nem érkeznek be; az objektumok felkutatása viszont szinte megoldhatatlan feladat. A MÉM-nél és a TOT-nál történt eljárásaink csak mérsékelt eredménnyel jártak, bár a MÉM Miniszteri Értekezlete két ízben is foglalkozott a végrehajtás helyzetével és megfelelő határozatokat hozott.

A témákat szektoronként tárgyaljuk. Elsőként készült el és került jóváhagyásra a Gabonatrösztt anyaga. A már meglevő védett építmények mellé öt malom került védelem alá (Velem, Sajmercse, Csopak, Tamási, Nagybörzsöny).

Munkánk során új elnevezésként jelentkezett az agrártörténeti emlékhely megjelölés. Ilyenné jelölte ki a miniszter a Kétegyházi Mezőgazdasági Szakmunkásképző és Munkástovábbképző Intézet gépgyűjteményét. Előkészítés alatt állnak erre a minősítésre: többek között a Mezőhegyesi Állami Gazdaság, a nagygombosi Grassalkovics Major, Debrecen–Pallag épületegyüttese.

A MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalával együttműködve – a már védett 53 objektum mellett – a beérkezett 104 közül 52 újabb erdészeti vonatkozású építmény védelmére tettünk javaslatot. Előterjesztésünkben erdészeti emlékhely engedélyezését 13 olyan objektum (szobor, emléktábla stb.) számára kértük, amelyek műemléki védelem alá nem kerülhetnek.

Ilyenek – többek között – kimagasló erdészeti szakemberek olyan szülő- vagy lakóházai, amelyek építészeti értéket nem képviselnek.

Az állami gazdaságok korábban felmért kastélyai, kuriái, gazdasági épületei közül az Országos Műemléki Felügyelőség – a már védett 37 objektum mellett – újabb 38-at jelölt ki védelemre. 48 bejelentés felülvizsgálata folyamatban van.

Az élelmiszeripar ágazatainak vezetői kijelölték a témafelelősöket: a gyűjtő- és feldolgozó munka ágazatonként különféle szinten folyik. Az a törekvés, hogy saját gyártörténeti gyűjteménye mellett minden iparág készítse el történeti fejlődését mutató múzeumát.

80 helyről 371 bejelentés érkezett gépekről, eszközökről. Ezek felülvizsgálatát a Múzeum megbízásából kilenc gépészeti szakirányú oktatási intézmény végzi.

Széles körben folyik a propagandamunka. A sajtóban sorozatosan jelennek meg cikkek, színes helyszíni riportok agrártörténeti emlékeinkről, a televízió és a rádió ugyancsak gyakran ad közvetítést ebben a témában.

Munkánk során bebizonyosodott, hogy a rendelet végrehajtását az előírt határidőre, 1980. év végére befejezni nem lehet. Egyre újabb és újabb témák jelentkeznek; az emlékek felkutatása, számbavétele folyamatos feladat. Több új témában (növényházak, méhészeti eszközök, a földmérés és földnyilvántartás tárgyi és dokumentációs anyagai stb.) még csak a kezdő lépéseket tettük meg.

Lelkiismeretes, gondos munka, a Múzeum munkatársainak segítségével, főhatósági támogatás és széles körű társadalmi háttér az eredmények záloga.

dr. Simon-Ruszinkó Gábor

*„Holland ház” Mezőgazdasági Tájmúzeum, Dég (Fejér megye)
megnyitása 1980. június 14.*

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A „Magyar Vadászat” és a „Magyar Trófeabemutató” c. kiállításaink Franciaországban és az NSzK-ban vendégszerepeltek tavaly. A gyermekrajz kiállításunkat Szófiában 3 ezren tekintették meg.

Balasa Iván főigazgatóhelyettes Koppenhágában a Nemzetközi Munkaeszközkutató Titkárság 25. évi jubileumi ülésén előadást tartott.

Dr. Matolcsi János részt vett a szovjet—magyar közös régészeti expedíció által végzett majecki (SzU) ásatásokon.

Dr. Pál Istvánné főigazgatóhelyettes, Réz Gyula és Farkas Pálné kollégáink Csehszlovákiában jártak, a nyitrai Mezőgazdasági Múzeumot tanulmányozták, valamint megtekintették a mojmirovcei és radosinai termelőszövetkezeti kiállítást.

Dr. N. Kiss István Pozsonyban tartott előadást a 18. századi magyar gazdasági struktúráról.

Dr. Csoma Zsigmond Bulgáriában tanulmányozta a bolgár zöldségkertszek régi termesztéstechnikáját.

Külföldi (svéd, román, stb.) tármúzeumaink munkatársai tanulmányozták a munkaeszköztörténeti archívum szervezetét és működését.

Kétoldali szerződést írtunk alá a szófiai Mezőgazdasági Múzeummal közös hosszútávú kutatásra „a bolgár—magyar együttműködés története a zöldségtermesztés területén” témában.

Fogadtuk a lengyel szreniawai Mezőgazdasági Múzeum két munkatársát.

Bibliográfiai Osztályunk és Könyvtárunk aktívan ápolja külföldi kapcsolatait a címadatszolgáltatás, illetve a kiadványcsere kapcsán.

Három új külföldi partnerrel kötött a Könyvtár egyezményt a tavalyi évben:

Institutul de Istorie si Archeologie „A. D. Xenopol” IASI (Románia)

Sociaal Historisch Centrum voor Limburg MAASTRICHT (Hollandia)

International Council of Museums Maison de l'UNESCO PARIS
(Franciaország)

A MÚZEUM BARÁTI KÖRÉNEK ÉLETÉBŐL

Több, mint fél évszázada, 1926-ban a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója előterjesztést tett a földművelésügyi miniszternek, hogy a Múzeum társadalmi bázisának létrehozása érdekében egy országos hatáskörű egyesület, a Baráti Kör szervezését engedélyezze. Mayer János miniszter a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Körének megalapításával egyetértett. Ezidőben a világ nagyobb múzeumai már rendelkeztek baráti körökkel.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre országos egyesületnek feladata volt az agrártörténeti emlékek, műtrágyák számbavétele és azok publikálása.

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium vezetése a haladó és hasznos hagyományok tovább ápolása érdekében 1973-ban ismét életre hívta – a megváltozott társadalmi és termelési viszonyoknak megfelelően – a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Körét. Az Egyesület 1973. március 20-án tartotta alakuló közgyűlését. Ez időben a Körnek 58 tagja volt és néhány pártolótág intézménye. A Kör célkitűzése és munkája iránt érdeklődők száma egyre inkább gyarapodott, és az 1979. december 31-i helyzetnek megfelelően a tagok száma már meghaladja a 3300 főt. A pártoló tagság (állami gazdaságok, trösztök, vállalatok, termelőszövetkezetek) száma is jelentős. A tagság 27 helyi szervezetben fejt ki tevékenységét.

A Kör legfontosabb feladatának tartja a múzeális tárgyak további cél tudatos gyűjtését, a begyűjtött anyagok közkinccsé tételét és mindezek megvalósításához kiállítások rendezését. A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre V. Küldöttközgyűlése felkérte és megbízta tagjait az agrártörténeti emlékek fokozottabb védelmére és a még védetté nem nyilvánított épületek, parkok és gépek felkutatására. A Kör helyi szervezetei egyre inkább bekapcsolódnak az országos közművelődési programba, tényezőivé válnak a helyi kezdeményezéseknek. Például falumúzeumok és tájházak létrehozásával, mint Felsővadász, Cece, Dég községekben.

Az Egyesület munkája nemcsak Magyarországon vált ismertté. A Múzeum Barátok Nemzetközi Szövetségének III. Világkongresszusára Firenzébe (1978. június 5–10.) meghívást kaptunk. Az Egyesület országos

elnökségének képviseletében dr. Vlcskó Lajos ügyvezető alelnök és dr. Pogány Ö. Gábor országos elnökségi tag vettek részt.

Számos helysége van még hazánknak, ahol lehetőség lenne és érdeklődés nyilvánulhatna meg a Baráti Kör célkitűzése iránt. A Kör megalapításához és működéséhez az Egyesület Ügyvezető Elnöksége készséggel nyújt mindennemű felvilágosítást és támogatást.

Kérjük a Kör tagjait és vezetőit, hogy munkájukról, időszerű híreikről és javaslataikról tájékoztassák szerkesztőségünket.

Imre Gyula

A Baráti Kör küldöttközgyűlésén Váncsa Jenő miniszterhelyettes
kitüntetést ad át

SZEMÉLYI HÍREK

Dr. VLCSKÓ LAJOS főigazgatót — saját kérelmére — a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium vezetése beosztásából felmentette és kordedvezménnyel nyugdíjba helyezte.

*

Dr. SZABÓ LÓRÁNDOT a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter 1979. december 1-i hatállyal a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatójává nevezte ki.

*

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre — a Minisztérium vezetésével egyetértésben — Dr. VLCSKÓ LAJOST az ügyvezető alelnöki teendők alól felmentette és a VI. Küldöttközgyűlésig az alelnöki tisztség ellátására kérte fel. Egyidejűleg Dr. SZABÓ LÓRÁND főigazgatót, az Országos Elnökség tagját megbízta az ügyvezető alelnöki teendők ellátásával.

*

Az 1980. január 11-én tartott vezetőségválasztó taggyűlésen az MSzMP múzeumi szervezetének tagsága a pártszervezet titkárává Dr. PINTÉR JÁNOS főosztályvezető, pártvezetőségi tagokká PREININGER ADOLF NÉ főosztályvezető és CZEBE LÁSZLÓNÉ osztályvezető elvtársakat választotta.

*

1980. február 1-én a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter a Múzeum főigazgatóhelyettesévé Dr. PÁL ISTVÁNNÉT nevezte ki.

*

Dr. BALASSA IVÁNT, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatóhelyettesét, a történettudományok (néprajz) doktorát, a mezőgazdasági munkaeszközök kutatása és általában az agrárétnográfia területén elért kimagasló eredményeiért HERDER díjjal tüntették ki. A díj odaítélésekor figyelembe vették „A magyarországi nemzeti ségek néprajza” c. kötet sorozat megindításában és szerkesztésében végzett kiemelkedő szervező munkáját is. A díjat 1980. májusában adják át.

*

Dr. BALASSA IVÁNT Koppenhágában a Nemzetközi Munkaeszköz-kutató Titkarság 25. évi jubileumi ülésén elnökségi taggá választotta.

*

DÉNES ISTVÁNT nyugdíjbavonulása alkalmából a munkaérdemérem ezüst fokozatával tüntették ki.

IMRE GYULA és Dr. SIMON-RUSZINKÓ GÁBOR „Kiváló Dolgozó” kitüntetést kaptak a műemlékvédelemben végzett eddigi munkájukért.

NAGY VILMOSNÉ és VISÓVÖLGYI ISTVÁN nyugdíjbavonulásuk alkalmából, a Múzeumban végzett lelkiismeretes és szorgalmas munkájukért „Kiváló Dolgozó” kitüntetésben részesültek.

A Múzeum vezetése PREININGER ADOLFNÉ főosztályvezetőt 1980. február 15-től kezdődően megbízta a személyzeti ügyek intézésével.

MÁTÉ IMRE az Iparművészeti Főiskola restaurátorképző szakán 1979-ben diplomát szerzett.

BOROS BÉLÁNÉ, COS JÓZSEFNÉ, DÉNES ISTVÁN, NAGY VILMOSNÉ, SZEGVÁRI GUSZTÁV, Dr. H. VERESS ÉVA, VISÓVÖLGYI ISTVÁN és Dr. Vicskó LAJOS nyugdíjba vonult munkatársainknak jó egészséget és pihenést kívánunk.

Szeretettel köszöntjük Titkárságunk új dolgozóját Dr. KUBITSCH JÁNOSNÉT, valamint FETTINGER LÁSZLÓNÉ teremőrt és RÓZSA ISTVÁNT, a fegyveres őrseg új tagját.

dr. Szabó Lóránd főigazgató beiktatása

A MÚZEUM MÁSODIK NEGYEDÉVI PROGRAMJÁBÓL

Időszaki kiállítások

- május 9. A Magyar Rajzpedagógus Szövetség „Székely Bertalan” képzőművész csoportjának bemutatója
- május 11. „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel” c. pályázat eredményhirdetése és díjkiosztása. A rajz és textil munkákból készült kiállítás megnyitása
- május 25. „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel” c. pályázat középiskolás résztvevői számára ünnepélyes eredményhirdetés és díjkiosztás
Közreműködik a hartai „Petőfi Sándor” Művelődési Ház német nemzetiségi együttese

Hangversenyek a Vajdahunyadvár Károlyi udvarán

- május 11. de. 10 óra
a Zuglói Ifjúsági Napok keretén belül az I. István Gimnázium fúvószenekara térzenét ad.
Vezényel: Záborszky István
- június 22. du. 15 óra
„Vajdahunyadvári Esték” címmel a kunszentmiklósi „Egyetértés” Mg. Tsz. NIVÓ-díjas parasztkórusa és citerazenekara ad műsort
- június 30. 19 óra
„Vajdahunyadvári Hangversenyek '80” címmel a XIV. kerületi Tanács Közművelődési Osztálya hangversenyt rendez.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum *Filmklubja* keddi napokon 14 órától vetítést tart:

- áprilisban — kertészeti
májusban — növényvédelmi témakörökben
júniusban — állattenyésztési

T Á J É K O Z T A T Ó

Filmvetítés és szakvezetés kérhető a nyitvatartás ideje alatt. A jelentkezéseket lehetőleg 3 nappal előbb kérjük a 412–011-es telefonon bejelenteni.

Vasárnaponként de. 11 órakor *előadást* és filmvetítést, du. 15 órakor a gyerekek részére „A mese világa” címmel *vetítést* tartunk.

A Múzeum Közművelődési és Igazgatási Főosztálya *szakköri foglalkozást* tart 10–16 éves gyermekek részére.

Minden héten

hétfőn 15 órától – textilfestés
csütörtökön 15 órától – fafaragás

A hátlapon Martin Böhme (Tseh Márton) németül több, mint 300 éve, magyarul 200 éve megjelent könyvének címlapja. A kötetet a Magyar Állatorvos Egyesület alapításának 100. évfordulójára hasonló kiadásban a Mezőgazdasági Kiadó jelentette meg.

Megjelenik évente négy alkalommal
Felelős kiadó: Dr. Szabó Lóránd
Szerkesztő: Udvary Ágnes
Lektorálta: Dr. Balassa Iván
Formátum: A/5

MÉM Kutatás és Oktatás Ellátási Központ Szolgáltató Üzeme
(Kellás)

1024 Budapest, Kítaibel Pál u. 4.

Felelős vezető: Majthényi Lajos

Készült Rotaprint eljárással

a MSZ 5601–59 és 5602–55 szabványok szerint
80.199

Megjelent 500 példányban

LOVAKAT ORVOSLÓ - KÖNYV,

MELLY IRATOTT

TSEH MÁRTON

ÁLTAL.

*A ki a' Törököktől el-fogattatván, Kon-
stántzinápolyból ki-fzabadulván, a'
Brandenburgiai Fő Hertzegnek, Fő Lo-
vász Meßlerévé lett.*

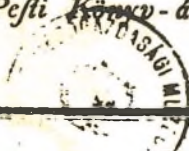
MOST PEDIG

*Nemzetéhez való buzgó Indulattyából ki-
nyomtattatott*

KISS ISTVÁN,

*Pestli Könyv-áros, és Ó-Budai Könyv-
kötő által.*

PESTHEN,

Nyomt. TRATTNER MÁTYÁS betüivel.

1797.